

መጅልስ አምን ወለዛልም ቀራራቱ ድድ ኤረትሮ

(10ይ ክፍል)

እብ ዶ/ር አሕመድ ሐሰን ድሕሊ

ካልአይዮ ምጅልስ አምን: እግለ ምን አሳሱ እብ ዐውቴ ገለድ (Alliance forces) ዲብ ረአስ ቅዋት አክሲስ (Axis forces) ለተአሰሰ: ሜዛን ምናስብ ድቁባት ቅዋት ናይ ሐሸዋት መስአለት (Equation) ለአዝመ ምን መስል። እብ ፍንቱይ ሐቆ ሀጊግ ገለድ ዋርሶ ወመትፈንጣር እተሓድ ሶፔት ህዩ: ለዐለት ዓቅቢት ሜዛን እብ ዝያደት ሰበት ትዘለለ: ናይ ዌድያይ ወሔድጋይ (ሜልካይ) ደሚርቱ ለአጠወረ። እብ ሰበት እሊቱ ህዩ: ዲብ ረአስ ኤረትሮያመ ዛልም ወሐቁቀት ለአለበ ምስዳር እንዴ ነስአ: እግል አርወሐተ ወስያደተ እግል ትዳፌዕ ለለአቀድረ ስለሕ ምን መትዛባይ ማንዐ ለዐለ። ምናተ: ኤረትሮያ ስለሕ እግል ትዛቤ: ሚሳቅ መነዘመት ምጅልስ ቅራን ለሰምሑ ሐቅ ምን ሕቁቃ ቱ።

ምጅልስ አምን እብ እሱወ ዕስቱ ምድረ ለተወረረት ኤረትሮያ ስለሕ ምን መትዛባይ እንዴ መንዐየ እብ ቃብል እሊ ህዩ እግለ ምድር ኤረትሮያ ዋረት ለዐለት ዲብ ሰነት 2006 እግል ሶማል ለወረት ወእብ ትሉሉይ ስያደት ሶማል ዲብ ከይድ እግል መናቢት ሐርብ ሶማል ትስሌሕ ለዐለት አቶብየ ስለሕ እግል ትዛቤ ለሰሜሕ እለ? እምበል እሊ ምጅልስ አምን: አቶብየ ዲብ ሶማል: እበ ልዘቤ ስለሕ ለትረገሐ ዐዳገ እንዴ ከልቀት: እግል መትጸብጥ መጅተመዕ ሶማል ዲብ ፈንጠሮት ወሐዋን ደሚር እግለ ገብእ ዲብ መትዛባይ: ሶማል ምን ሐዲስ እግል ኢተሐሶሴ ዲብ ዐንቀፎት ጽምድት እትለ ዐለት እቱ ወክድ: ለገብአት ትግበእ ምስዳር ኢትነሰአ እተ። ምጅልስ አምን ለገብአ ልግበእ ሰብብ እግል ለአቅርብ አህምየት አለቡ። ሰበቡ ህቱ ለለአቀርቡ ሰብብ ምን ወደዩ ጀራይም ሰበት ልትመክረህ። ምጅልስ አምን ተሃገ ወኢተሃገ ፍገራቱ ሐቱ ክምተ ህዩ ተሕሊል ለለትሐዝዩ ኢኮን።

1-ምጅልስ አምን: “ከለን አንፋር ድወል እብ አሳስ ሰልጠተን ወወጠንያይ አፍተሓተን ወእድንያይ ቀዋኒን: ዲብ መጠቀተን ልግበእ ሚናተን አው መጣራተን: አስክ ኤረትርዮ ወሶማል ለገይስ አው ምኑ ለመጽእ ሽሕኖታት እግል ልፈትሽ ወእግል ልክረዐ ልትላኬ። ለከስሰን ድወል እግለ ረክባህ ሽሕነት ለትመነዐ ሽእ ዶል ለሀሌ እቱ እግል ልጽብጣሁ ክምሰል በን ለሐብር ልብል”

ቀዳማይ: ምጅልስ አምን: ኤረትርዮ አስክ ሶማል ስለሕ ክምሰል ነድኦት ለለአክድ ደሊል ሳብት እግል ለአቅርብ ኢቀድረ። እብ ዶ/ር አሕመድ ሐሰን ድሕሊ አንፋር ምጅልስ አምን እግል ሐቱ ደቂቀትመ ትግበእ ኤረትርዮ አስክ ሶማል ስለሕ እግል ትንደእ ትቀድር ገብእ እንዴ ቤለው ሓስባም ምን ለዐሉ ህዩ ዲብ ክእነ መብቅያይ ተማስ ወኢትወሐለው ዐለው። አማንቱ እዳረት አሜሪካ ወመሳኒተ እበ መሉኩ ድቁብ ዔማይ አክባር: እግለ እምር ሐሰት ሰበት ደጋጉመ: እግል ዶሉ ብዕዳም እግል ልቅሸሾ ወለትአምኖ እበ ቀድረው። ደአም ዲብ ኤረትርዮ ለቀርቦ ሸክዋት እብ እህትማም ዶል እንገንሑ: በሊስ እንዴ ኢነህይብ እቱ: በሊስ እግል ተህብ እቱ ለለሐይል ሰኣላት ቱ ለመጽእ እትከ። ፈረንሳይ: አሜሪካ: ጀርመን: ኢጣልዮ ወለመሰለን “መጋብሀት እርሃብ ዲብ መንጠቀት ቀር አፍሪቀ ወአፍሪቀ እብ ግዲደ” እበ ልብል መሰምስ ዲብ ጅቡቲ መዐስከር ክምሰል በን ክሉ ለለአምረ አማን ተ።

እብ ተውሳክ: ድቁባት ሕነ ለልብለ ድወል ሐረትመን እግል ለርእዮ “ቀርሰነት በሐር እግል ጋብሆት” እበ ትብል ምስምስ: ምሒጥ ህንድ: ሽሊጅ ዐደን ወግንራራብ ሶማል እግል ራቀቦት: እብ ሸለግ ባብ አልመንደብ ላሊ ወአምዕል እምበል አትካራም እድንያይ በዋቢር ለሐርከ። ሰበት እሊ ምን በሐር ቀየሕ እብ ሸለግ ባብ አልመንደብ እንዴ ሐለፍከ አስክ ምሒጥ ህንድ ለለአትራክብ ምሒጥ: እድንያይ ወናይ አሜሪካ: ናይ ሐርብ መራክብ እንዴ ረግሐያሁ እግል ማያይ ከጥ ሶማል ክርድናቱ ዲብ እንተን: ናይ ኤረትርዮ እብ ከአፎቱ ምን ሚናት ዐሰብ ወባጽዕ እንዴ ትበገሰት ሶማል እንዴ በጽሐት እንዴ ኢልርእወ ሽሕነት እንዴ ከሬት እግል ተቅብል ለትቀድር? ቀርሰነት ተሐዲ ዐቢ ዲብ እንቱ አስክ እለ ለአተላሌ ምንመ ህለ: ህቶም ላኪን እበ መሉኩ ዐባዪ ዔማት አክባርም እንዴ ወደው: ዲብ መጋብሀቱ እበ ተአደሜዕ ገበይ ሸቁ ክምሰል ይህለው ቶም ለለሐብር። እድንያይ ቅዋት እብ በሐር ክርዱናመ ዲብ እንቶም: ኤረትርዮ እብ በሐር እንዴ ወዴት አስክ ሶማል ስለሕ ነድኦት ለልብል ሀገጊት ምን አማን ለሬመ ወእግል ልግበእ ለኢቀድር ቱ። ኤረትርዮ ህዩ እብ ባብ አልመንደብ: እብ ሽሊጅ ዐደን ወምሒጥ ህንድ እንዴ ወደዮ እንዴ ኢትረአዮ ሶማል እግል ልብጸሐ ለቀድረ መራክብ እግል ትምለክ መቅደረት አለበ።

ሰበት እሊ ለዲብ ቀደምነ ልትረኤ ቀሊል ወዋዴሕ ሐቃይቅ: ምጅልስ አምን ድድ ኤረትርዮ ለለአቀርቦ ሸክወት አሳስ ለአለበ ሐሰት ባይነት ክምሰል ዐለት ሌጣቱ

ለትትአመር። ምጅልስ አምን ዛልም ቀራር እግል ለሓልፍ ምን ኢህሉ መሰምስ ህዩ ከልቅ ለዐለ ሌጣ ቱ ለዐለ። ሸክወት ብዕደት ህዩ ኤረትርዮ እብ ጥያራት አስክ ሶማል ዐስከርያይ ስለሕ ነድአት ለልብልቱ ለዐለ። ምን ለትዐጅብ እለ ሐሰት እለ፡ አቶብዩ ዲብ ዲሰምበር 2006 እግል ሶማል ክምሰል ወረት መሓክም እስላም ምን መቃዲሾ ክምሰል ፈግረ ለትመሀዛ ቱ። ሰበት እለ አቶብዩ እብ ምድር አሜሪካ ህዩ እብ በሐር ወጀው እግል ሶማል ሩቁባት ዲብ እንተን፡ እብ ከአፎቱ ጥያራት ኤረትርዮ ቅዋት አቶብዩ ወአሜሪካ ዲብ ሰመዖ ወልርኡ፡ ናይ በሐር ወጀው ራዳራቶም ራቅብ ዲብ ህለ፡ ሶማል እንዴ አተዩ ዲብ ዎሮ ምን መከረዩ ጥያራት ሶማል ስለሕ ለከርዮ? ኤረትርዮ እግል ዲብ ሶማል ጋብእ ለህለ ናይ በሐር ወጀው ከርዶን እግል ትሕለፍ ለለአቀድረ ምስተንክራይት ሒለት ሰበት አለበ፡ ክእነ ላቱ መዋዲት ጀረ እንዴ ትቤ ሐሲብ ምን ሐቂቀት ለሬማ ቱ። ሰበት እለ “ኤረትርዮ እብ ጀው አስክ ሶማል ስለሕ አግዐዘት” ለልብል ሀገሊትመ ዎሮ ምን ምጅልስ አምን፡ ናይለ ወቀት ለህይ እዳረት አሜሪካ ወቴልዮቶም ድድ ኤረትርዮ ለነሹሩ ለዐለው ሕሰይ ቱ። ክምሰል እለ ላተ ሸክወት መብቅያይት እሻረት ለዐለ እሉቱ።

ክምሰል ልትአመር አቶብዩ ሶማል እንዴ ኢትወርር ዲብ ዮም 21 ዲሰምበር 2006፡ ምጅልስ አምን ምዙዙ ለዐለ “መራቅባይ ሐሽም ዲብ ሶማል ወኤረትርዮ” ዲብ ዮም 21 ኖቨምበር 2006 ዲብ አቅረቡዩ ተቅሪር፡ ዲብ ሶማል ዐሳክር ኤረትርዮ ህለው” ለልብል ናይ ሐሰት ሐብሬ ሃይብ ዐለ። ምናተ መራቅባይት ወሱሕፍዩን ዲብ ሶማል፡ ወለ ዎሮ ኤረትርዮይ ዐስከሪ ክምሰል ይህለ ክም ሸርሐው፡ ለ “መራቅባይ ሐሽም” አከጅሁ ፈግረ። ዲብ ደንጎበ ህዩ ምጅልስ አምን ዲብለ ሓልፊዩ ቀራር ዕልብ 1907 እግል “ ኤረትርዮ አስክ ሶማል ስለሕ ነድአት” ለልብል ናይ ሐሰት ሸክወት ተቃሪር ዲብ ለትሓልፍ ሐቆለ ጸንሐ፡ ዲብ ዮም 10 ማርስ 2010 አስክ ምጅልስ አምን ዲብ ሓለፊዩ ተቅሪር ላኪን፡ ዔማት ስለሕ ዲብ ሶማል ጋብአት ለዐለት አቶብዩ ክምተ ፈደሐ። እለ ናይ አማን ክምሰል መሰል ለልትህደግ መብቅያይ ዋይዲብ ቱ። ሰበቡ፡ ምጅልስ አምን እብ ሐሰት እንዴ አትዐገበ ዲብ ረአስ ኤረትርዮ መኔዕ ክምሰል ልትቀረር ክም ወደ ለአፍገሪዩ ሐቂቀት ሰበት ዐለት።

ካልአይ፦ እድንያይ ምጅልስ አምን እግል ዎሮ ዓዲ ሸቃላይ መከረዩ ጥያረት አው ሚነት፡ ምን ሸክ እንዴ ትበገሰ ምን ወአስክ ኤረትርዮ ለልትቀባብል ሸሕነት እግል ልፈትሽ ሰልጠት ሂበቱ ክምሰልሁ ላቱ ቀራር ሓለፊቱ፡ እግል ዲብሎማሲያይ ሸረፍ ወስያደት ኤረትርዮ እብ ዋዴሕ ለከይድ ቱ።

ምጅልስ አምን እግል ኖሱ እብ መጋይስ ኤረትርዮ ለልትሸከክ ምን ዐለ፡ መብደእ ናይለ ልትመዘዝ ሸቃላይ አው ደውለት ዲብ ተስዲር አው ተውሪድ ኤረትርዮ ሚ ክምሰል ገብእ ቀደም ለህ እሙር ሰበት ዐለ በሊስ ለልትሐዝዩ ጋር ኢኮን።

2. ምጅልስ አምን፡ ከለን አንፋሩ ላተን ድወል፡ እበ ለትመዘዘት ልጅነት ለትመነወው አፍራድ ዲብ ምድረ እግል ኢልእተው አው እቡ እግል ኢልሐለፎ ምህም ምስዳር እግል ልንሰክ ቀረረ።

ቀዳማይ፡ ሰበብ መሻክል ሶማል፡ ናይ አፍራድ ምን ወክስክ መትሐራክ?

ካልኣይ፡ እግል ገሌ ኤረትርዩን ሰብ ሰልጠት መትሐራክ እግል መሻክል ሶማል ሐል እግል ልግበእ ቀድር ዐለ ገብእ?

ሳልሳይ፡ እድንያይ ምጅልስ አምን ሕኔት ክምሰል ሰገን ረክሱ ዲብ ሐጸ እግል ልድፈን ለጀርብ ወእግል ኤረትርዩ አረይ ፈሸል ስያሰት እዳረት አሜሪካ ዲብ ሶማል ለወድዮ፡ እግለ ናይ ከርስ ወካርጅ አሰባብ ሰኒ እንዴ ወደው ለለአምሮ፡ ቀድየት ሶማል እብ መትአያስ እግል ልፍተሐ እንዴ ቤለው ምን ለሐስቦ ወኢሐሰ ገብእ?

ሳልሳይ፡ ምጅልስ አምን፡ “ ከለን አንፋር ድወል፡ ናይለ ልጅነት ምጅልስ አምን እግለ ትቀረረ እሎም አንፋር አው መአሰሳት - ዱቅሪ ልግበእ ወእብ ወለት ገበይ ለመሉኩ - ናይ ማል ወብዕድ አርዛቅ እቅትሳድ፡ ምን እሊ ቀራር እሊ ለሐልፈ እተ ዕለት አው ዲብለ ገብኦ ልግበእ ወቅት ግራሁ፡ እንዴ ኢደንግረ እግል ልጅመዳሁ በን” ብህል ዐለ።

ቀዳማይ፡ ምጅልስ አምን እብ እሱው ሐቅ ወቃኑንቱ እግለ ናይ ማል ወአርዛቅ እቅትሳድ ኤረትርዩ ለጀምድ?

ካልኣይ፡ ለምጅልስ አምን ለህድግ እቦም ለዐለው አፍራድ ህዩ ከአፎ ላተ ናይ ማል ወአርዛቅ እቅትሳድም ለመልኮ ዐለው?

ሳልሳይ፡ ምጅልስ አምን፡ ለማሎም ልትጀመድ ኤረትርዩን ምን ወምን ክምቶም ክምሰልሁ ላተ ምስዳር እግል ትትነሰእ እቶም ለቀስብ እሰባት ሚ ክምቱ እንዴ ኢለአክዱ፡ እግል ከለን አንፋር ድወል ናይ ማል ወአርዛቅ እቅትሳድም እግል ልጀምድ፡ ክምሰልሁመ ለከወነ ‘ልጅነት’ እት ረክስለ አፍራድ ቀራር እግል ትንሰእ መትሰኣሉ፡ ክምሰል ካሮ ቀደም ፈረስ ጸሚድ ለመሰል፡ ሐቆ ቀራር፡ እግለ ቀራር ደሊል ሳብት ለገብእ አሕዳስ አናደዮት ኢኮን ገብእ?